

Renesans (Odrodzenie)

Epoka nawiązująca do starożytności, stąd odrodzenie, ważna jest wiedza. Kończy się w I połowie XVII wieku

Renesans to czas:

-wielkich odkryć geograficznych- Vasco da Gama, Americo Vespucci, Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Marco Polo.

- reformacji- powstanie protestantyzmu- wystąpienie Marcina Lutra -1517 r., Jan Kalwin, Henryk VIII(kościół anglikański)

- szybkiego rozwoju języków narodowych

- pogłębiania wiedzy (przyczynił się do tego druk)- w Polsce teoria Kopernika – układ heliocentryczny

Hasła epoki:

„Carpe diem” – „Używaj dnia”, „Korzystaj z każdej chwili życia”

„Jestem człowiekiem i nic, co ludzkie nie jest mi obce”- myśl Terencjusza

Filozofia:

Erazm z Rotterdamu- autor dzieła „Pochwała głupoty”, dowodził, że bliżej szczęścia jest człowiek głupi

Giordano Bruno- zwolennik teorii Kopernika, twierdził, że Bóg jest obecny w całej przyrodzie, a świat jest nieskończony

Marcin Luter- niemiecki teolog i myśliciel, twórca 95 też, przeciwstawiał się przede wszystkim sprzedaży odpustów, celibatowi księży, niedopuszczalności rozwodów, sakramentowi chrztu w dzieciństwie

Niccolo Machiavelli- twórca dogłębnej analizy władzy, dopuszczał prawo władcy do nieprzestrzegania zasad moralnych

Tomasz Morus- twórca utopii, przedstawienie idealnego ustroju

antropocentryzm- człowiek w centrum zainteresowania

humanizm- zainteresowanie człowiekiem i przyrodą

Literatura obca

Dante Alighieri „Boska komedia”- podróż po niebie, piekle i czyśćcu

William Szekspir „Romeo i Julia”, „Hamlet”, „Makbet”, „Sen nocy letniej”

Boccaccio „Dekameron”- zbiór nowel

Literatura polska

Jan Kochanowski z Czarnolasu- fraszki „Na dom w Czarnolesie”, „Na lipę”, „Na zdrowie”, „O

doktorze Hiszpanie”, „Na nabożną”, „Do gór i lasów”

pieśni „Czego chcesz od nas, Panie”, „Pieśń świętojańska o sobótce”, „Serce roście”

treny- cykl 19 utworów poświęconych zmarłej córeczce Urszulce

„Odprawa posłów greckich”- pierwszy polski dramat inspirowany mitem o wojnie trojańskiej

Mikołaj Rej z Nagłowic- „Żywot człowieka poczciwego” – ideał szlachcica- ziemianina, powiedział:

„Polacy nie gęsi, iż swój język mają”

Andrzej Frycz- Modrzewski- pisarz polityczny „O poprawie Rzeczypospolitej”

Piotr Skarga „Kazania sejmowe”

W renesansie ważna jest sztuka: Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Piotr Bruegel

Barok

Barok w Polsce trwa od lat 30- tych XVII wieku do lat 20- tych XVIII wieku. Nazwa pochodzi od słowa barocco oznaczającego perłę o nieregularnym kształcie.

To czasy:

- chaosu wojennego- Potop Szwedzki, walki z Turkami i Rosją i powstanie Chmielnickiego

- przeniesienia stolicy Polski z Krakowa do Warszawy przez Zygmunta III Wazę

-uzyskiwania przez szlachtę przywilejów, m.in. liberum veto(wolne, nie pozwalam); szlachta używa życia, królowie elekcyjni nie pilnują interesów Polski; mówiono: „Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa”

- kontreformacji(Polska – państwem bez stosów)-dążył do pogłębienia życia religijnego

- powstania wzorca szlachcica Sarmaty- przywiązany do tradycji, religijny, przeciwny nowościom, widzący tylko swoje prywatne interesy, przywiązany do przywilejów

Filozofia

Thomas Hobbes- filozofia materii, nie ma Boga, po raz pierwszy ateizm

Izaak Newton- twórca nowożytnej koncepcji nauki, nauka ma największą moc, natura to szereg

zjawisk podległych prawom mechaniki

Blaise Pascal- człowiek ma ograniczone możliwości poznania, jest zagubiony w otaczającym świecie

W baroku rozwijał się nacjonalizm(najważniejszy jest własny naród) i ksenofobia(wrogość, niechęć w stosunku do obcych).

Literatura obca

Miguel de Cervantes „Don Kichote”- parodia średniowiecznego rycerza

Molier „Świętoszek” i „Skąpiec”

Literatura polska

Jan Andrzej Morsztyn „Do trupa” – sonet-opętany miłością człowiek porównuje się do trupa

Nurt sarmacki – w utworach można dostrzec częste nawiązania do polskiej tradycji, kult ojczystych pamiętek, zamilowanie do polskich obyczajów. W tym nurcie pisał Wacław Potocki- „Zbytki polskie”- krytyka postępowania społeczeństwa polskiego.

W literaturze pojawia się makaronizowanie- włączanie do języka polskiego wyrazów lub całych zwrotów z języka łacińskiego

Jan Chryzostom Pasek „Pamiętniki”- obraz epoki i społeczeństwa polskiego

Barok to znowu zwrot do Boga- człowiek jest słaby i kruchy, tylko wiara może dać mu jakąkolwiek pewność.

W architekturze – styl barokowy- bardzo dużo ozdób, złocień, obrazy, płaskorzeźby, malowidła ścienne, pulchne kobiety, amorki. Celem artysty jest zaskoczyć odbiorcę.